

Gud og kriger i GT

Før vi begynner: Kan Gud drepe noen i vanlig betydning av ordet?

Han kan i så fall vekke dem til live, sette folk over i en ny tilstand.

Han er den som har skapt livet, som en midlertidig virksomhet, og dermed har 'patent på det'.

Ironi at når noen spør hvorfor Gud ikke griper inn mot det onde, og når han gjør det hevder de Han er ond. Men om de selv skal bestemme over liv/død, f.eks. abort, så har de rett til det: De spiller Gud!

Forskjellige lover for krig mot:

- a. Folk langt borte –mildere**
- b. Folk i nærliggende kanaaneiske byer: mye strengere**
- c. Forskjell på fysiske kriger i GT og åndelig krigføring i NT (Ef6v10-18)**

Fremgangsmåte i utslettelseskriger (cherem):

Fra boka: Krigene i GT, Lunde forlag (Olof Edsinger)

- 1. Krig bekjentgjort ved at det blåses i horn (Dom3v27;1Sam13v3)
- 2. Hæren tildeles navnet 'Jahves folk' (Dom5v11,13; 20v2)
- 3. Deltakerne i krigen helliges (5Mos23v9-14; Jos3v5; 2Sam11v11-12)
- 4. Offer bæres fram, eller Jahve rådspørres (Dom20v23,26; 1.Sam7v9)
- 5. Seier ved Jahve tilkjennegis: Jeg har gitt dem i din hånd.. (Jos2v24;6v2; 8v1,18)
- 6. «Jahve går ut foran hæren» (5Mos20v4; Jos.3v11; Dom4v14 -Jael)
- 7. Krigen er Jahves krig og fienden Jahves fiende (2Mos14v14; 5Mos1v30; Jos10v14)

Fremgangsmåte i utslettelseskriger –forts.

- **8. Oppmuntring til ikke å frykte- fienden vil miste motet(2Mos14v13; 5 Mos20v3; Jos8v1)**
- **9. Redsel for Jahve blant fiendtlige tropper (2Mos15v14-Filistere; Jos2v9 -Rahab; 1Sam4v7-8 -Filistere)**
- **10. Kamprop (Jos6v5 -Jeriko; Dom7v20 -Gideon; 1Sam17v20 -David)**
- **11. Jahve griper inn –fyller fienden med skrekk (2Mos23v27; 5.Mos7v23 -kananeerne; Jos10v10 -amorittene)**
- **12. Forkastelsesdommen (Cherem) utføres: 4Mos21v2-kananeere;Jos6v17-18 Jeriko-unntak Rahab ; 1Sam15 -amalekittene)**
- **13. Troppene sendes hjem; ‘Hver mann til sitt telt’ (2Sam20v1;1Ko.12v16; 22v36)**

Hyperbol –overdreven språkbruk?

- **Viktigste tekster: Israel skal beseire kananeerne (5Mos7v2)**
 - «Ikke en skapnings skal få leve» (5Mos20v16)
- **Samme forfatter: Herren driver dem bort (3Mos18v25)**
- **Landet spyr dem ut (3Mos18v25; 5Mos7v1)**
- **Slike uttrykk er tre ganger så vanlige som 'å utrydde' samme folkeslag**
- **Gradvis utdrivning –for at ikke villdyrene skulle bli for mange (2Mos23v28-30)**
- **Om kanaaneerne hadde valgt å flykte i stedet for å kjempe, ville ingen ha blitt drept. Finnes ingen befaling om å drepe/hugge ned kanaaneerne. Bare de som ble værende igjen, skulle fullstendig utryddes.**

Begrunnelse for 'utslettelses'-krigene

- **Å berede plass for israelittene**
 - Det lovede land var bebodd av 7 andre folkeslag
 - -ikke en etnisk krig (Kaleb; likhet mellom kanaaneere og jøder)
 - Landet gitt til Abrahams etterkommere (1Mos12v1-9; 17v8 m.fl.)
 - Et fristed for å dyrke sin unike religion og kultur
- **For å skape forutsetninger for hele menneskehetens frelse**
 - Alle mennesker skulle lære Gud å kjenne gjennom Abrahams etterkommer
 - Forutsetning for å bli trodd, var at Messias var ventet
 - Måtte kjennes gjennom tidligere profetier
 - Jesus måtte fødes i et folk som hadde et forvarsel om hans komme
 - For at profetiene skulle holdes levende i folks kollektive minne, måtte folket beskyttes mot oppblanding, religiøst og etnisk (to forhold som hang sammen)

Begrunnelse for 'utslettelses'krigene –forts. 1

- **Å straffe det onde: Moralen som lå bak Guds og Israels handlinger:**
 - Gjennom synd har alle mennesker vendt seg bort fra Guds godhet
 - Syndens lønn er døden (Rom6v23):
 - Ikke noe menneske kan hevde det er feil av Gud å dømme ham/henne
 - Israels folk fungerte som Guds instrument til å straffe hedninge-folkene (5Mos9v4-5)
 - Kanaaneerne var moralsk korrupte, og modne for Guds dom (ikke uskyldige)
 - Guds løfte til Abraham i 1 Mos 15v16: I det fjerde slektsleddet skal de vende tilbake hit. For amorittenes syndeskyld har ennå ikke fylt sitt mål.«
 - Deres ondskap modnet mens Israel var i Egypt: For Herren avskyr alle som gjør dette, og det er på grunn av dette avskyelige at Herren din Gud tar landet fra dem og gir det til deg. (: 5 Mos.18v12)
 - De fleste av kanaaneernes religiøse riter er ulovlige, selv i moderne vestlige nasjoner (incest, rituell prostitusjon, omgang med dyr, menneskeofring...)

Begrunnelse for 'utslettelses'krigene –forts 2

- **Å beseire avgudene**
- **Krig i GT var også mot avgudene som var gjenstand for fiendens tilbedelse**
 - Det var en direkte kobling mellom kanaaneernes livsførsel og religion
- **Gud ønsker vise mennesker at det ikke er frelse i noen andre -A4v12**
 - Ikke at han på en urettferdig måte var opptatt av seg selv og egen betydning
 - Gud ville gjøre mulig både dom og frelse for hedninge-folkene (Rahab)
 - Gud gjør noe for at både Israel og hedninge-folkene skulle tro på Ham
 - Ryktet gikk foran dem, og stilte folkene på valg
 - Men bare hevittene (Jos9v14-16) og Gibeonittene (2Sam21v1-2) benyttet det
 - De som lot seg overbevise, ble en første frukt av misjonsvisjonen (Ny pakt)

Begrunnelse for 'utslettelses' krigene –forts 3

- **Å gi mulighet til moralsk omstart: Israelittene skulle bli bevart som Guds eiendomsfolk**
 - Om de sto under kanaaneernes innflytelse, ville det vanskelig kunne skje
 - 2 Mos 23v32-33: Du skal ikke slutte noen pakt med dem og med gudene deres. 33 De må ikke bli boende i landet ditt, så de får deg til å synde mot meg. For dyrker du gudene deres, blir det til en snare for deg.
 - På denne bakgrunn: Ikke bare skulle kanaaneerne fordrives eller utryddes, men avgudsdyrkelsen disse folkene hadde drevet, skulle holde opp
 - 5 Mos 12v2: Dere skal ødelegge alle de stedene der folkeslagene som dere driver bort, dyrker sine guder, på høye fjell og hauger og under hvert frodig tre.
 - F.eks. ikke forbud mot ekteskap med folk utenfor Kanaan (Sippora - midianitt; Rut-moabitt. Unntak: Rahab –trodde Guds gjerninger: Jesu stamtavle)

Hellig krig? –Nei:

- **Uttrykket hellig krig forekommer aldri**
- **Må i så fall være atskilt fra alt urent og ondt**
- **Eller direkte være koblet til den hellige Gud og hans rettferd og godhet**
- **Krigerkongen David ble ikke funnet verdig å bygge Guds tempel**
- **Krigene har ikke med Guds absolutte hellighet, men med:**
- **Folkets avledede hellighet: De hadde et hellig ærend**
 - **Utførte Guds straffedom over kanaaneerne**
 - **Skapte forutsetninger for å kunne bestå som et hellig (atskilt) folk**
- **Holdt folket dette? I perioder ja, men i lengre perioder: Nei.**

Hellige krig? Ja:

- Det finnes mye i Bibelens omtale av krigene som plasserer dem i 'religiøs sfære':
- Spurte Herren til råds/ofret - før krigene
 - Herrens pakts-kiste var med ved flere anledninger (4Mos10v33-35)
- Helliget seg selv i forkant av striden
 - Spesielle renhetsforskrifter ble fulgt (seksuelt, avføring etc. 5..Mos23v9-14)
- I stedet for 'Hellige kriger' er 'Guds (Jahves) kriger' uttrykket:
 - 5 Mos 20,3-4 Han skal si til dem: "Hør, Israel! I dag går dere til strid mot fiendene deres. Mist ikke motet! Frykt ikke, bli ikke grepet av redsel, la dere ikke skremme av dem! 4 For det er Herren deres Gud som går med dere; han vil kjempe for dere mot fiendene og gi dere seier."

Guds kriger?

- **Israels kriger ikke kun menneskelige påfunn**
 - Israel avsto flere ganger fra å ta krigsbytte i forbindelse med krigene
 - I forbindelse med Jeriko: Jos 6v18: Pass dere for det som er bannlyst, så dere ikke fristes til å ta av det. For da blir også Israels leir bannlyst, og dere fører ulykke over den. En indikasjon på:
 - Israel dro ut i krig fordi Herren hadde befalt dem å gjøre det
 - Mot-eks.: Saul som forsynte seg av det beste av krigsbyttet –ble avsatt.
- **Jos 10,41-42 Josva tok alt landet fra Kadesj-Barnea til Gaza og hele Gosen-landet til Gibeon. 42 I ett og samme felttog slo han alle kongene der og tok deres land. For Herren, Israels Gud, kjempet for Israel.**

Guds kriger?

- **Krigens utfall ble avgjort av Guds villighet til å stride for dem**
 - **Jos 10,41-42 Josva tok alt landet fra Kadesj-Barnea til Gaza og hele Gosen-landet til Gibeon. 42 I ett og samme felttog slo han alle kongene der og tok deres land. For Herren, Israels Gud, kjempet for Israel.**
 - **Løftet om at Gud skulle stride, var den avgjørende grunn til fremgang i kampene mot hedninge-folkene**
 - **2 Mos 14v14: Herren skal stride for dere, og dere skal være stille.»**
 - **Gideon vant med 300 mann mot midianittenes 15 tusen mann.**
- **Israel ble valgt, ikke på tross av deres svakhet, men fordi Gud elsket dem og ville holde sine løfter til Abraham: 5 Mos 7v7-8: Når Herren hadde godhet for dere og valgte dere ut, var det ikke fordi dere var større enn alle andre folk; for dere er det minste av alle folkene. 8a Men fordi Herren elsket dere og ville holde eden han hadde sverget for deres fedre..**
- **Herren lar naturundre: hagl, solen stå stille, sin engel vinne for Israel**

Guds villighet - Israels lydighet

- Guds villighet hadde nær sammenheng med Israels lydighet til å gjøre etter Guds uttalte vilje
- Gud var 'FOR seg selv': Jos 5,13-14 En gang Josva var ved Jeriko, så han opp og fikk øye på en mann som sto framfor ham med løftet sverd i hånden. Josva gikk bort til ham og sa: "Er du med oss eller med fiendene våre?" 14a Mannen sa: "Nei, jeg er føreren for Herrens hær.
- Så lenge Israel holder seg til Herrens vilje, vil han stri FOR dem, om de vender seg mot den, vil han stri mot dem!
- Om de stred i egen kraft, gikk det dårlig: 4 Mos 14v44-45: Likevel var de trassige og gikk oppover mot høydedraget. Men verken Herrens paktkiste eller Moses forlot leiren. 45 Da kom de ned, både amalekittene og kanaaneerne som bodde på dette fjellet. De slo israelittene og forfulgte dem helt til Horma.
- Det samme gjentok seg ved Ai (Jos 7v1ff)

Guds kriger MOT Israel

- Kritikken går ofte mot Israel i de kriger de vinner, men i dem de taper, holder de samme folkene stille
- «Da Israel ble som Egypt, vendte Jahve seg mot sitt eget folk, akkurat som han hadde gjort mot Egypt» (M. Lind)
- Da Israel lot seg lokke av nabofolkenes avguder, tar Gud i sin vrede fram dem sin velsignelse. Dette skjedde gjentatte ganger i Dommertiden: Avgudsdyrkelsen ble stadig mer utfordrende, og folkets ondskap vokser seg sterkere (2.Kon21v9)
 - De startet t.o.m. å ofre barn til Molok (2Kong.16v3; 17v17 ..)
 - Da forkynner Gud via sine profeter at nådetiden er over
 - Katastrofen et faktum i 722 f.Kr. Og 587 f.Kr.

Guds kriger MOT Israel

- **Også krigene som er rettet mot Israel i denne sammenheng, beskrives som Guds kriger: Jer. 21v5: Selv skal jeg kjempe mot dere med utstrakt hånd og sterk arm, i vrede, harme og veldig sinne.**
- **Herren sier at han skal utslette Jerusalems innbyggere for akkurat de samme ugjerninger, som han tidligere hadde straffet kanaaneerne for.**
 - **Jer. 21v14: Jeg skal straffe dere etter deres gjerninger, sier Herren. Jeg setter fyr på skogen i byen, og ilden skal fortære alt omkring.**
- **Gud står ikke på noe menneskes side, han står på sin egen side**
 - **Hver den som gjør opprør mot Herren, blir dermed forvandlet til Guds fiende**

Ufullkomne midler, fullkomne mål

- Israel trengte et fristed på jorden, for å utføre sin del av Guds frelsesplan. Den forutsatte et folk som trodde på Gud, og som han kunne tale til om den kommende Messias: Uten et folk med en slik forventning, ville ikke Jesu komme til jorden ha mulighet for å bli trodd. –Det var vanskelig nok blant jødene med en slik forventning..
- Gud benytter mennesker for å nå sine mål, og ingen mennesker er uten synd
- Gud må de stige inn i en kultur, preget av synd, og ta i bruk de verktøy og fenomener som finnes der.
- Men det innebærer ikke at Gud lar seg drive av ufullkomne motiver, eller har en ufullkommen målsetting.

Krig -for fred?

- Målet for Israels kriger, er å oppnå fred for befolkningen som helhet (Jos. 11v23 og 21v43-45)
- Davids ord til Salomo: 1 Krøn. 22v7-8: David sa til ham: Min sønn, jeg ønsket av hele mitt hjerte å bygge et hus for Herren min Guds navn. 8 Men Herrens ord kom til meg: "Mye blod har du øst ut, og store kriger har du ført. Du skal ikke bygge noe hus for mitt navn, for du har øst ut mye blod på jorden for mitt ansikt. 1 Krøn. 22v9a og 10a: Se, du skal få en sønn som skal være en fredens mann. 10 Han skal bygge et hus for mitt navn."
- Ikke i noen annen nasjon oppsto en visjon om fred og en forventning om hele menneskehetens frelse, som den Jahve hadde lagt ned i folket ved sine løfter og bevaring av folket, i følge sin frelsesplan.